

Forsvarsdepartementet

Postboks 8126 Dep
0032 OSLO

Politidirektoratet

Deres referanse:
2019/1832

Vår referanse:
21/105189 - 6

Dato:
29.11.2021

Høringsbrev - forslag til endringer forsvarsloven - verneplikt og tjeneste i Forsvaret m.m.

Politidirektoratet viser til høring av forslag til endringer i forsvarsloven om verneplikt og tjeneste i Forsvaret om blant annet å styrke anvendelsen av reservister på kontrakt. Det foreslås å lovfeste en utvidet adgang til å inngå kontrakt med Forsvaret om tjenesteplikt for personer uten verneplikt og om utvidet tjenesteplikt for vernepliktige. Politidirektoratet har merknader til denne delen av høringsforslaget fordi forslaget berører politiet og andre offentlige og private virksomheter som ivaretar samfunnskritiske roller, ansvar og oppgaver.

Etter gjeldende ordninger er det adgang til å inngå kontrakt om frivillig tjeneste i HV, om frivillig tjeneste for kvinner født før 1. januar 1997 og om tjenesteplikt i internasjonale operasjoner. Kontrakt om tjeneste i HV kan inngås med og uten tjenesteplikt. Det største volumet av inngåtte kontrakter gjelder tjeneste i innsatsstyrken til HV.

Forslaget om å utvide adgangen til å inngå tjenestekontrakt har sammenheng med innføringen av konseptet aktiv reserve i hele Forsvaret, der deler av den aktive reserven vil være spesielt innrettet mot hurtig innsats. Innsatsreserven vil primært bestå av både vernepliktige og tjenestepliktige på kontrakt.

I høringsnotatet pkt. 5.5 anføres at begrensningene i rammene for verneplikten gjør det nødvendig også å kunne anvende kontrakt om tjenesteplikt med personer som har en fagkompetanse Forsvaret har bruk for. Forsvaret har foruten sin kjernekompetanse behov for fagkompetanse på en rekke fagområder som i stor grad er av sivil karakter.

Utvidelse av adgangen til å inngå tjenestekontrakt knyttet til konseptet aktiv reserve og beskrevne kompetansebehov, tilsier etter Politidirektoratets vurdering at personer aktuelle for tjenestekontrakt vil kunne være personell med sivil stilling i offentlige og private virksomheter som ivaretar eller understøtter samfunnets kritiske funksjoner.

I høringsnotatet er det med unntak for et kortfattet avsnitt i pkt. 8 på s. 23, ikke drøftet hvilke virkninger og effekt en utvidelse av adgangen til å inngå tjenestekontrakter vil kunne ha for sivile samfunnskritiske virksomheter og -funksjoner.

Politidirektoratet

Personell i blant annet politiet er omfattet av fritaksordningen for fremmøte i Forsvaret på grunn av sivil stilling eller fagkyndighet som understøtter samfunnets kritiske funksjoner, jfr. forsvarsloven § 32, jfr. vernepliktsforskriften (forskriften) kapittel 11, jfr. forskriften § 59. Fritak for personell i politistilling er i tillegg særlig regulert i forskriften § 61.

Fritaksordningen er en erkjennelse av politiets samfunnskritiske funksjon med et bredt og omfattende samfunnsoppdrag. Fritaksordningen bidrar til forutsigbarhet for politiets kapasitet, og er en vesentlig planleggingsforutsetning for personalforvaltning, beredskap og politiets daglige tjenesteutøvelse og oppdragsløsning.

Fritaksordningen gjelder imidlertid *ikke* for personell som har kontrakt om tjenesteplikt med Forsvaret, jfr. forskriften § 59 tredje ledd, litra c). I politiet er det personell som har inngått kontrakt om tjeneste i HV. Personell i politiet med tjenestekontrakt i HV kommer i tillegg til det antallet tjenestepersoner i politiet som Forsvaret har adgang til å pålegge tjeneste etter forskriften § 61 annet ledd.

Samlet sett har antall personell fra politiet som Forsvaret kan gjøre krav på, hittil vært håndterbart for politiet. En utvidelse av adgangen til å inngå tjenestekontrakt vil kunne innebære økt antall politiansatte på kontrakt med mulig svekkelse av politiets behov for forutsigbarhet med hensyn til kapasitet, planleggingsforutsetninger og beredskap.

I høringsnotatet kap. 8 på s. 23 uttales av betydning for arbeidsgiver behov for informasjon og forutberegnelighet:

Lovendringen medfører at arbeidsgivere kan bli påvirket ved at reservister på kontrakt må stille opp for Forsvaret på kort varsel ved ekstraordinære situasjoner. I tillegg vil reservistene på kontrakt ha krav på fri i forbindelse med trening og utdanning.

Politidirektoratet mener i lys av ovenstående at forslaget om utvidet adgang til å inngå kontrakt om tjenesteplikt ikke bør få anvendelse for personell i politiet og andre virksomheter med samfunnskritiske funksjoner med personell omfattet av fritaksordningen i forskriften § 11.

Politidirektoratet mener videre at ordningen som skisseres i høringsnotatet kap. 8 på s. 23 om at Forsvaret i kontraktene vil forutsette at den enkelte frivillige har orientert sin arbeidsgiver om vilkårene i kontrakten, ikke synes egnet til effektivt å sikre arbeidsgiverens behov for informasjon. Eventuell manglende etterlevelse av en forutsetning i kontrakt later ikke til å ha noen rettsvirkning i form av eksempelvis bortfall av kontrakt eller nektelse av å inngå kontrakt.

Arbeidsgivers behov for informasjon av betydning for forutsigbarhet i personalforvaltning, ressursstyring og kompetanseplanlegging må sikres på en bedre måte enn ved en normativ klausulering av en forventning om at den ansatte har orientert sin arbeidsgiver på adekvat og tilstrekkelig måte. Det bør etter direktoratets syn inntas krav i forskriften om at den som vil inngå tjenestekontrakt må dokumentere at arbeidsgiveren er informert, samt at manglende dokumentasjon stenger for adgang til å inngå kontrakt.

Med hilsen

Lars Lyckander Aune
Seksjonssjef

Einar Stahl
Politiinspektør

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.

Kopi:

Justis- og
beredskapsdepartementet

Postboks 8005 Dep

0030

Oslo